# אגרות הראי"ה - כרך ב' - אגרת תקעה

## תמצית האגרת

**תאריך ומקום:** כ"ה מנחם אב תרע"ג - רחובות
**נמען:** ועד 'מרכז בעלי מלאכה' ו'מכבי' ביפו

על מות הצעיר ברגר, שלפי הטענה לא קיבל טיפול בשבת: הרב קוק אינו מאמין שאדם עם 'ריח תורה' לא ידע שספק פיקוח נפש דוחה את כל התורה, חוץ משלוש עבירות. 'הזריז הרי זה משובח', והשואל מגונה. 'וחי בהם ולא שימות בהם'. הרב קוק מציע שבאי כוח האב יתבעו את הרופא לבית דין, כדי לברר ולגדור את הפרצה.

### עיקרי הדברים

- פיקוח נפש דוחה שבת.
- זריזות בהצלה.
- בירור בבית דין.

**נוסח האגרת עם ביאור**

*בגרסה זו משולב ביאור בתוך נוסח האגרת. הביאור מופיע כך:* [בסוגריים מרובעים, באות קטנה ועל רקע תכלת] *והוא אינו חלק מלשון האגרת.*

ב"ה[1] כ"ה מנ"א[2] תרע"ג[3], רחובות ת"ו[4].

כבוד הועדים הנכבדים ל"מרכז בעלי-מלאכה" ו"המכבי" [ארגוני בעלי המלאכה ואגודת הספורט ביפו, שתבעו לברר את מותו של הצעיר] בעיה"ק[5] יפו ת"ו, שלו'[6].

הנני מלא דכאות נפש ומרירות לבב על המאורע האיום בדבר הצעיר המנח ברגר ז"ל[7], ולא אוכל בשום אופן להאמין, ששום אדם מישראל, שיש בו איזה ריח תורה, לא ידע את ההלכה הפשוטה על דבר חומר פיקוח נפש, ושאפילו ספיקה וספק ספיקה, דוחה את השבת ואת כל המצות שבתורה, חוץ משלשה דברים הידועים, שהם עבודה זרה ג"ע[8] ושפיכות דמים, וכל הזריז לחלל את השבת, [שולחן ערוך אורח חיים שכח, ב] אפילו במקום של ספק סכנה, הרי זה משובח, והמתעצל בזה הרי זה שופך דמים. וחולה שהוצרך לגרוגרת אחת בשבת, ורצו עשרה בני אדם, וכל אחד תלש גרוגרת, כולם בבת אחת מפני הזריזות, כולם שכר מצוה של פיקוח נפש בידם, ומצוה לחלל את השבת ולעשות כל האיסורים שבתורה, במקום סכנה או ספק סכנה, על ידי גדולי ישראל, כדי שיראו הרבים וידעו כמה חביבה היא מצות פיקוח נפש בישראל, ויתפרסם הדבר עד שלא יבא לכלל שאלה כלל, כי אין צריך רשות ב"ד[9] לכל דבר שנוגע לפיקוח נפש, והשואל הרי זה מגונה והנשאל הרי זה שופך דמים. [ירושלמי יומא ח, ה]

---

1 ב"ה - ברוך השם
2 מנ"א - מנחם אב
3 תרע"ג - השנה תרע"ג (1912/1913)
4 ת"ו - תבנה ותכונן
5 בעיה"ק - בעיר הקודש
6 שלו' - שלום
7 ז"ל - זכרונו לברכה
8 ג"ע - גילוי עריות
9 ב"ד - בית דין

ושמרתם את השבת כי קודש היא לכם, אמרו חז"ל[10] היא מסורה בידכם ואין אתם מסורים בידה, [יומא פה] במקום סכנה או ספק סכנה, וכלל גדול הוא: וחי בהם ולא שימות בהם. [ויקרא יח, ה; יומא פה] וחלילה לדחות אפילו רגע אחד את ההצלה הדרושה לחולה שיש בו סכנה, או שיוכל לבא לידי סכנה, משום חילול שבת.

ובענין שלנו אני חושב, שראוי ונכון הדבר שבאי-כחו של האב השכול מר ברגר, יתבעו את הד"ר[11] לדין, והוא ישיב במושב ב"ד על פרטי הענין הנורא הזה, וע"פ[12] פסק בד"צ[13] יקום דבר, באיזה אופן לגדור את הפרצה הגדולה הזאת, שלא ישנו עוד מעשים כאלה, ודת תוה"ק[14] להיות זריזים בפיקוח נפש תעמד בכל תוקף, ובל יהין עוד שום איש לפרוץ גדר עולם של תורת אמת ותורת חיים מיד ולדורות.

והנני בזה חותם בברכה, ברגשי כבוד ויקר,

**הק' אברהם יצחק הכהן קוק**

נוסח האגרות וההערות: אגרות הראי"ה, כרכים א׳-ד׳

---

10 חז"ל - חכמינו זכרונם לברכה
11 הד"ר - הדוקטור
12 וע"פ - ועל פי
13 בד"צ - בית דין צדק
14 תוה"ק - תורתנו הקדושה